VIIKONVAIHDE

Mausteinen säilyke. Makeanhapan chutney sopii juuston ja lihan kyytipojaksi. Sivu 17

Parisuhde koitoksessa. Ruuhkavuosina moni pariskunta joutuu tinkimään yhteisestä ajasta, jotta arki rullaa. Sivu 14

Tangon taika. ”Suomalaiset on ainoa kansa, joka pystyy iloitsemaan mollissa”, Jani Uhlenius sanoo. Sivu 16

Teatterissa on voimaa

Suomussalmen Retikka teatteri on nostanut itsensä tasokkaaksi kansan suosikiksi.

PEKKA FALI

Ulla Schroderus ylistää ryhmänsä sitoutuneisuutta ja hyvää yhteishenkeä.

SUOMUSSALMI (MT)
Kaukaa Kainuusta kuuluu kummia. Suomussalmella tehdään omaehtoista teatteria, joka kerää kiitosta asiantuntijoilta ja yleisöltä.

Eero ja **Ulla Schroderuksen** näytelmiä on esitetty yli 300 000 suomalaiselle noin sadassa eri teatterissa. Näytelmät ovat useina vuosina komeilleet katsotuimpien kärjessä.

Isä ja tytär Schroderus ovat voimahahmoja myös Suomussalmen teatteri Retikassa, joka on ponnistanut ”säästöpankin ja K-kaupan takahuoneesta” yleisön suosioon. Teatteri toimii nyt itse rakennuttamissaan uusissa ja ajanmukaisissa tiloissa Suomussalmen keskustassa.

Viime kesänä Suomussalmen kesäteatterissa esitettiin Eero Schroderuksen kymmenes Suomussalmen näyttämöyhdistykselle kirjoittama näytelmä Vapauden Kaiho. Koleasta kesästä huolimatta sen näki 7 000 katsojaa.

Kesällä 2011 esitetty Peti ja Puuro keräsi yli 10 000 teatterin ystävää. Kun mukaan lasketaan myös talven esitykset, katsojia kertyi liki 20 000.

Se on aika paljon kunnassa, jossa on asukkaita alle 9 000 ja matkaa joka paikkaan ”runsaasti”.

Itse tekemisen perinne

Eero Schroderus pitää Suomussalmen teatteria jatkona pitkälle perinteelle.

”Aina on haluttu tehdä itse ja esiintyä itse. On esitetty näytelmiä, iltamia ja musiikkia. Sodan aikana, kun soittajistakin oli puute, saatettiin tanssia koivuhalon tahdissa, kun joku hakkasi lattiaan.”

Vaativampiakin esikuvia Suomussalmen teatterin tekijöille löytyy aivan läheltä. Ensimmäiseksi täytyy mainita **Ilmari Kianto**, alun perin Ilmari Calamnius, joka otti uuden nimen Suomussalmen Kiantajärvestä. Sen rannalle hän rakennutti huvilansakin.

”Kyllä Kianto vieläkin vaikuttaa täällä hiljaisena pohjavireenä”, Eero Schroderus sanoo.

Kiannon Ryysyrannan Jooseppia esitettiin Suomussalmen kesäteatterissa aikanaan 11 vuotta.

”Sen suosio oli aivan kauhea. Vasta nyt me olemme päässet lähelle noita lukuja.”

Ilmiö kantaa

Teatteri painui kovien suosion vuosien jälkeen hiljaisuuteen, kunnes nousi kymmenen vuoden jälkeen uudelleen, uusien tekijöiden voimin.

”2000-luvun alussa alettiin kirjoittaa itse”, Schroderus kertoo.

Ensimmäisenä kesänä kerättiin lähes 5 000 katsojaa.

”Syntyi ilmiö. Se kantaa esitystä, kun katsomossa on tuhatmäärin ihmisiä.”

Väkeä tulee ympäri Kainuuta mutta myös Oulusta ja muualtakin.

”Monissa yhdistyksissä merkitään toimintasuunnitelmaan aina uudestaan ’käynti Suomussalmen kesäteatterissa’.”

Oma tila on tärkeä

Teatteri Retikka sai nimensä K-kaupasta, joka oli aiemmin toiminut samassa talossa, jossa teatteri aloitti.

”Omat tilat, vaikka vaatimattomatkin, ovat teatterille erittäin tärkeät. Jos joutuu joka harjoituksen jälkeen keräämään tavarat kasaan ja taas ottamaan esille, se vie aikaa ja intoa.”

Retikan toimintaa seurasi menestys heti alusta, vaikka toimittiin sivussa.

”Oli kokemus tulla täyteen teatteriin korven keskellä.”

Nyt Retikalla on oma toimitila virkistyskylpylä Kiannon Kuohun vieressä. Saliin mahtuu liki 200 katsojaa, ja käytössä on yhteensä 600 neliötä. Uudet tilat ovat hyvät, akustiikkaa ja valoja myöten.

Rakentaminen maksoi noin 450 000 euroa. Kolmannes siitä saatiin EU:n tukemasta Leader-rahastosta. Lopun kokoaminen oli pienelle teatterille kova ponnistus. ”Meillä oli siinä hyviä vuosia”, Schroderus kuittaa.

Ammattilaiset tukena

Retikka on harrastajateatteri, mutta sen tukena on ainakin kaksi ammattilaista, ohjaaja Ulla Schroderus ja valaistuksesta huolehtiva **Marko Moilanen**. Molemmat ovat saaneet alansa koulutuksen.

Kahden päätoimisen henkilön lisäksi teatteri työllistää yhden tai kaksi ihmistä palkkatuella tai erilaisissa hankkeissa.

Melkoisena ammattilaisena voi pitää myös Eero Schroderusta, yli kymmenen näytelmän kirjoittajaa, joka saa ”puolet leivästään” käsikirjoituksista. Hän sanoo kuitenkin toimivansa ”kansakoulupohjalta”. 43 vuoden työura kaupan palveluksessa, niistä 18 vuotta omassa kaupassa, antoi omanlaisensa pohjan sekin.

”Kaupassa on näköalapaikalla. Ennen oli kylissä hyviä tyyppejä. Nyt kaikki ovat jotenkin samanlaisia, kai median muokkaamia.”

Tehdään koko porukalla

Vuonna 1985 perustettuun Suomussalmen näyttämöyhdistykseen maksaa jäsenmaksunsa kuutisenkymmentä ihmistä. Aktiivisesti on mukana puolet siitä määrästä. Ikähaarukka on kymmenen ja 79 vuoden välillä.

Kesäteatterin ympärillä toimii paljon suurempi joukko. Eläkeläiset hoitavat teatterin kahvilaa, reserviläiset liikenteen ohjausta. Sielläkin vaaditaan osaamista, Schroderus muistuttaa.

”Yleensä uuden näytelmän teko alkaa siitä, että kysytään, ketkä tulevat mukaan. Kaikille löytyy osa.”

Uusi näyttelijä saattaa tuoda näytelmään uutta tullessaan. Schroderus kertoo, miten Onni tulee Pietarista -näytelmään lupautunut naisesiintyjä halusi mukaan tyttärensä.

Siitä näytelmän kirjeenvaihtoystävälle kehkeytyi tytär. Kun tyttären ystävä halusi mukaan, kirjoitettiin tekstiin toinenkin tytär.

Ulla ja Eero Schroderus kirjoittavat tai muokkaavat uuden näytelmän muutamassa kuukaudessa. Harjoitusaikaa on toukokuun lopulta heinäkuun puoleen väliin. Se on tekijöiden mielestä parempi tapa kuin kokoontua kerran viikossa pitkin talvea.

Ulla Schroderus sanoo, että mukana on sitoutunut, sopivan kunnianhimoinen joukko, jolla on erinomainen yhteishenki. Heidän kanssaan on kiitollista tehdä työtä.

Teatteri Retikka on saanut useita palkintoja ja huomionosoituksia: Yle1:n Valopilkku-kunniakirjan vuonna 2002, Oulun läänin taidetoimikunnan palkinnon vuonna 2007, Paikallislehdistön Antti-patsaan vuonna 2008, Elävä Kainuu Leader-kunniakirjan vuonna 2010 ja Kainuun kulttuuripalkinnon vuonna 2011 sekä Wild Taigan kannustepalkinnon vuonna 2012.

Ulla Schroderus palkittiin Pro Kainuu -palkinnolla vuonna 2011.

Kaikissa huomionosoituksissa on kiitetty paikalliskulttuurin hyväksi tehtyä työtä.

JOUKO RÖNKKÖ

Eero Schroderuksen näytelmät: Amali ja aikamiespojat (2002), Kunnan jauhot (2004, dram.), Vilttiketju (2004), Luvattu maa (2006), Onni tulee Pietarista (2006), Täällä Näveri – Kuuleeko Eurooppa (2007), Pyörätön kylä (2008), Kourallinen ihmisiä (2009), Hulabaloo (2010), Peti ja puuro (2011), Takahuone (2011)

Syntyi ilmiö. Se kantaa esitystä, kun katsomossa on tuhatmäärin ihmisiä.

Kesäteatterin näyttämö saa nyt uuden lattian. Katsomossa istuu kerralla yli tuhat ihmistä.

Teatteri Retikan ydinjoukkoa vaihteeksi katsomossa: Eero Schroderus (vas.), Jonna Keränen, Antti Väyrynen, Marko Moilanen ja Ulla Schroderus.

Eero Schroderuksen näytelmiä on käynyt katsomassa yli 300 000 suomalaista. Lisäksi hän on esiintynyt yksin ja yhdessä ryhmänsä kanssa.

Yleensä uuden näytelmän teko alkaa siitä, että kysytään, ketkä tulevat mukaan. Kaikille löytyy osa.